

DE 16

Elke week praat journaliste **Sabine Vermeiren** met een bekende m/v over diepe gevoelens en verborgen kantjes. Dat doet ze aan de hand van zestien vragen, ontwikkeld door psychiater Dirk De Wachter.

vragen van
De Wachter

«Mijn kinderen spelen thuis rector en vicerector. Met toga en al»

LUC SELS

- 54 jaar
- Rector van de KU Leuven
- Samen met Sophie
- Heeft vijf kinderen tussen 6 en 26 jaar

Rector Luc Sels van de KU Leuven kroop op z'n 33 door het oog van de naald: als bij wonder overleefde hij een zwaar motorongeval. Sindsdien gaat hij positiever door het leven. Het afgelopen coronajaar kwam dat van pas: alles wat z'n studenten niet mochten, moesten z'n wetenschappers net wél. Uit hun kot komen. «De lat ligt hoog en het is verdomd hard werken, maar het is een voorrecht elke dag te mogen bezig zijn met wat je nieuwsgierig maakt.»

? 1 Wat heb je laatst gedroomd?

«Mijn jongste zoon is zes jaar. Een paar maanden geleden ging ik hem 's ochtends wakken, hij zei: 'Papa, ik ga nog niet opstaan, ik ga eerst mijn droom afmaken.' Ik was benieuwd, vroeg wat hij aan het dromen was. 'Zeg ik niet, het is mijn droom.' Ik denk er net zo over. Ik vind dromen zodanig intiem dat ze iets van jezelf zijn. Ik ben niet geneigd ze publiek te maken, ook niet 's ochtends aan de koffietafel.»

? 2 Hoe verliepen je eerste kinderjaren?

«Een beeld dat mij scherp voor de geest staat, is dat ik twee en een half ben en in een park in Taormina, Sicilië sta. Ik zie een vulkaan waar rook uitkomt — de Etna, bleek later — en aan een wasbakje word ik gestoken door een wesp. Ik beschouw dat als mijn eerste herinnering, de prik die mij in het leven heeft gebracht.»
«Ik groeide op in wat je een doorsnee gezin zou noemen, had een normale jeugd. Mijn beide ouders stonden in het onderwijs en hebben veel met ons gereisd. Dat was voor die tijd niet zo gewoon. In de vakanties waren wij weg, vaak voor lange duur. Ik herinner me uit die kinderjaren ook de kern dreiging. Ik heb met mijn vader deelgenomen aan meerdere betogingen tegen de raketten in Brussel. Je kreeg als kind het gevoel dat die bom elke dag kon vallen. Ik

vraag me soms af of corona — toch ook een dreiging — een soortgelijke impact zal hebben op mijn eigen kinderen. Mijn twee jongste zonen zijn 6 en 10. Ze praten daar regelmatig over, maar wat dat écht doet in die hoofdjes weet ik niet.»
«Ik had veel hobby's en deed veel sport, maar sukkelde als kind ook met een soms wankele gezondheid. Ik had bijvoorbeeld last van terugkerende angina's. Ik denk dat ik in veel opzichten sterker ben geworden met het ouder worden. Met de toename van verantwoordelijkheden is mijn leven alleen maar veelkleuriger geworden.»

? 3 Is er iemand die je leven heeft bepaald?

«Er zijn meerdere figuren die in meerdere fases van mijn leven bepalend zijn geweest. Mijn grootmoeder langs vaders kant is zo iemand. Ze werd vroeg weduwe en werkte als secretaresse nog voor rector Descamps van de KU Leuven. Een gewone vrouw en toch weer niet. Heel erg conservatief, maar o zo wijs. Ze woonde in het huis waar ik nu woon. We hebben een deel ervan bewust in de oude stijl gelaten. Het is niet groot, maar iets houdt me daar.»
«Binnen de universiteit denk ik aan Marc Vervenne, de vroegere rector.

LUC SELS

BLZ. 15

Hij heeft me kansen gegeven in de eerste jaren van mijn loopbaan en betrok me vroeg bij het universitaire beleid. Ik had niet de ambitie om rector te worden, maar door de 'helicopterview' die ik kreeg, kwam vanzelf de interesse in besturen.»
«Hoe ouder ik word, hoe beter ik ook besef dat er eigenlijk maar één echt antwoord op je vraag is. M'n ouders. Er is een fase in het leven waarin je je afzet tegen hen en jezelf ervan overtuigt dat je anders bent. Mijn ouders zijn nu 84 en ik zie steeds beter hoe verdomd hard ik op hen lijk. De laatste jaren ervaar ik daar een enorme dankbaarheid voor. 'Jandorie, wat hebben jullie veel mogelijk gemaakt voor mij.' Ik zeg het hen te weinig. Ik denk dat ze het wel weten.»

4 **Zijn er toevalligheden die van groot belang bleken?**

«Toen ik 33 was, heb ik een zwaar motorongeval gehad. In de Alpes-de-Haute-Provence ben ik uit de bocht gegaan. Ik vraag me tot op de dag van vandaag af hoe ik daar zonder al te veel verwondingen ben doorgekomen. Ik had dood kunnen zijn. Verlamd kunnen geraken. Het is niet dat ik vanaf toen anders naar het leven ben gaan kijken, maar het zorgde er wel voor dat ik me extra gelukkig ben gaan prijzen met wat ik heb. Het versterkte mijn positieve kijk op het leven.»
«Een andere toevalligheid gaat over mijn schoolloopbaan. In mijn derde middelbaar kwam ik in het Sint-Jozefcollege van Aarschot terecht bij een fantastische leraar Latijn in een klas met maar acht leerlingen. Dat is vier jaar zo gebleven en dat heeft mij door een leercurve gestuurd die bepaald is geweest voor alles wat erna kwam. Het was hard werken met veel zelfstudie, maar mijn interesse voor het academische was aangescherpt en ik was vanaf dag één klaar voor de universiteit. Ik ben de eerste kandidatuur ingestapt met de gedachte: ik wil onderzoek doen en, als het even kan, professor worden. Ik ben dat uiteindelijk op mijn 29 geworden, twaalf jaar later was ik decaan.»

5 **Waarvoor ben je het meest dankbaar?**

«Ik ben dankbaar voor de mensen rondom mij. Ik denk met enige bescheidenheid over mijn talenten, maar ik word omringd door mensen — mijn levenspartner, mijn ouders, tal van collega's — die me wijzen op wat ik kan en zo nog meer vertrouwen geven. Ik beschouw hen als een godsgeschenk. Ik denk nogal gauw dat ik er niet bovenuit steek. Dat is een zachte manier om te zeggen dat ik soms wat twijfel. Ik zie dat als een kwaliteit: je weet dat je fouten kan maken. In deze universitaire wereld vol buitengewoon getalenteerde mensen is het dan fijn om mensen rond je te hebben die zeggen: 'Luc, jij kunt dit beter dan ik' of 'Help me, alsjeblief.' Er wordt heel veel afgetoetst bij me. Dat sterkt me in het gevoel meerwaarde te bieden en maakt me op een bijzondere manier erg dankbaar.»

«Ik ben ook dankbaar voor mijn loopbaan. Ik durf het niet eens een job te noemen. Het is bijna een roeping. De lat ligt erg hoog en als rector is het verdomd hard werken, maar voor een wetenschapper is het een voorrecht elke dag te mogen bezig zijn met wat je nieuwsgierig maakt en om met tijd, ruimte en middelen op zoek te gaan naar antwoorden binnen je onderzoeksdomein. Als je wetenschapper bent, kan het soms bijzonder warm worden onder je voeten, dat hebben we dit jaar tijdens de pandemie gezien. Voor het eerst hebben mensen publiekelijk mogen meekijken in de keuken van de wetenschap, terwijl men daar de antwoorden nog niet had. Dat is uniek in de geschiedenis. De snelheid waarmee dat vaccin is gekomen: ik word daar doorheen de kommer en kwel erg warm van. Dan voel ik, ook al was het een moeilijk jaar en ben ik het even kotsbeu als zowat iedereen, niets dan dankbaarheid en bewondering voor wat wetenschap vandaag vermag.»

6 **Zou je iets willen veranderen aan je geschiedenis?**

«Zoals wellicht iedereen heb ook ik in mijn leven onbedoeld mensen gekwetst. Dat laat littekens na die ik, mocht het kunnen, zou willen uitgommen. Maar ik kijk liever naar wat beter kan in de toekomst. Ik wil niet leven in het verleden binnen een context van 'had ik maar dit of dat'. Misschien heeft dat wel te maken met het werk dat ik doe. Als ik naar de arbeidsmarkt kijk — mijn onderzoeksdomein — zie ik hoeveel groepen het in de westerse samenleving moeilijk hebben. Dat helpt me te koesteren wat ik heb. Wie ben ik dan of de genetische code van mijn geschiedenis te willen manipuleren?»

7 **Wat maakt je een beetje ongelukkig?**

«Als de dialoog niet tot oplossingen leidt en je je gezag moet aanwenden, kan ik dat gevoel wel eens hebben. Soms kan je als rector, bij conflicten tussen collega's, niet anders dan tussenkomen met harde hand en dat vind ik niet fijn. Ik word ook lastig van intentieprocessen. Ik vind het niet erg wanneer mensen mijn beslissingen in twijfel trekken, maar wat me wél kan storen, is dat ze het proces maken van de intenties die ze achter die beslissing vermoeden. Ze denken je gedachten te kunnen lezen of denken te weten waarom je iets doet. Je belandt dan al heel snel bij 'kwaad opzet'. Ik wil er niet over uitweiden, maar er zijn vorige zomer veel intentieprocessen gevoerd (de rector kreeg toen een storm van kritiek over zich heen omdat de KU Leuven te laks zou hebben opgetreden in de zaak van de Reuzegomstudenten, red.). Velen leken toen te weten hoe ik in elkaar zit, wat mijn rol was en waarom ik deed wat ik deed. Ik kan je zeggen: velen zaten er grondig naast.»

8 **Wie zou je de lastigheden van het leven kunnen toevertrouwen?**

«Mijn levensgezellin Sophie. Ze zegt dat ik geen open boek ben en daar heeft ze gelijk in. Ik luister veel, maar probeer de problemen meestal zelf op te lossen. Ook rondom het rectoraat zijn er een aantal collega's en vice-rectoren die ik voor honderd procent vertrouw en bij wie ik terecht kan. Ik zet me pal voor de universiteit op momenten dat het stormt, maar ik durf het ook aan te geven als ik het achteraf verschrikkelijk moeilijk heb. Ik vind het belangrijk om die kwetsbaarheid te tonen, ook als je een leidinggevende functie hebt. Ik ben gehecht aan korte afstanden. Spreek mij maar aan met de voornaam en schakel me maar in om oplossingen te zoeken: handen uit de mouwen. Ik klamp me niet vast aan het gezag van mijn ambt, maar draag graag bij aan oplossingen. Ik vind het belangrijk om me af en toe kwetsbaar op te stellen en fouten toe te geven. Als ik dat doe, doen mensen dat andersom ook bij mij.»

9 **Wie of wat bezorgt jou een onweerstaanbare glimlach?**

«Niet moeilijk: mijn zoontje van 6. Heerlijke leeftijd. Laatst kwam hij thuis en zei hij: 'Ik voetbal niet graag met meisjes want als die vallen, staan ze meteen weer recht.' Mijn diep geloof in evenwichtige genderrelaties ging even aan het wankelen. (lacht) Kinderen zijn zo ontwapenend. Een tijdje geleden waren de jongens thuis rector en vicerector aan het spelen. Alles erop en eraan, toga en al. De ene vroeg aan de andere wat een vice-rector precies doet. Bleek dat de jongste ervan overtuigd was dat dat iets met vissen te maken heeft. Hun uitspraken zijn goud waard. We noteren ze in een boekje.»

10 **Welk talent zou je graag bezitten?**

«Ik zou graag taalvaardiger zijn. Zoals in: vlot meertalig. Ik kan het academiejaar openen en een uur

IK ZET ME PAL VOOR DE UNIVERSITEIT OP MOMENTEN DAT HET STORMT, MAAR IK DURF HET OOK AAN TE GEVEN ALS IK HET ACHTERAF VERSCHRIKKELIJK MOEILIJK HEB. IK VIND HET BELANGRIJK OM DIE KWETSBAARHEID TE TONEN

IK HEB LANG COMPETITIEBASKETBAL GESPEELD, IK KAN HET NOG ALTIJD REDELIJK. ACHTER ONS HUIS LIGT EEN PLEINTJE MET EEN BASKETBALPAAL. TIEN KEER GOOIEN EN HEM ACHT KEER IN DE RING KRIJGEN: ZALIG

speechen zonder spiekbriefje, geen probleem, maar ik ben jaloers op de collega's die dat probleemloos in vier talen doen. Ik had dat vroeger moeten beseffen, het had me sterker gemaakt. Als ik spreek met de rector van de universiteit van Louvain-la-Neuve, doen we dat in het Frans, ik zou dat liever helemaal foutloos kunnen. Talenkennis is een ongelooflijk wapen in een globale wereld, in de discussies over het secundair onderwijs krijgt dat te weinig aandacht.»
«Ik had ook graag iets meer met muziek gekund. Muziek is ongelooflijk belangrijk voor mij. Ik kreeg onlangs het overzicht van mijn Spotify-jaar: ik kom aan net geen 50 voltijdse dagen van 24 uur. Dat wil zeggen dat ik één zevende van mijn tijd doorbreng met muziek op de achtergrond. Ik haal daar enorm veel energie uit. Dan denk ik: verdorie, hoe ontspannend zou het wel niet zijn om na de werkdag een half uur op de klassieke gitaar te kunnen spelen? Ik heb dat vroeger na zes jaar opgegeven, dat had ik niet mogen doen.»

11 **Welke gewone dingen doe je graag?**

«Lopen en basketten. Ik loop veel. Ik heb ook lang competitiebasketbal gespeeld, ik kan het nog altijd redelijk. Achter ons huis ligt een pleintje met een basketbalpaal. Tien keer gooien en hem acht keer in de ring krijgen: zalig.»
«En muziek, dus. Ik luister naar een breed repertoire, ik ben een omni-voor. In het begin van de pandemie maakte ik voor onze studenten zes playlists: harde gitaarmuziek, techno, indie, post-punk uit de jaren tachtig, minimalistisch en getormenteerde componisten. Een paar weken geleden sta ik thuis in de keuken. 'All Along the Watchtower' van Jimi Hendrix — het beste stukje gitaar ooit gemaakt — speelt door de boxen. Mijn zoon van tien passeert en zegt: 'Wow, dit is zó goed dat het met de computer moet zijn gemaakt'. Over een nummer uit 1968, stel je voor. Jimi Hendrix zaliger had geen groter compliment kunnen krijgen. Natuurlijk speelde daar ook wel de fierheid van een vader. Dat gevoel van connectie. We hebben dat ook met basketbal. Als de NBA loopt, kijk ik 's ochtends vroeg graag een stukje van de match van de vorige dag, en 's avonds opnieuw. Mijn zoon van 10 begint dat nu ook te doen. De generaties.»

12 **Heb je ooit troost gevonden in schoonheid en creativiteit?**

«Zie je die foto daar? (wijst naar de muur van zijn kantoor) Een werk van Dirk Braeckman. Topfotograaf. Ik kan daar op moeilijke momenten lang naar kijken. Ik heb een zwak voor zwart-wit fotografie. Mijn vader was, behalve godsdienstleraar, ook leraar fotografie. We hadden thuis een donkere kamer, ik ontwikkelde mee foto's en ging zelf aan de slag met mijn camera obscura.»
«Of hier. Dit boek. (loopt naar een bijzettafeltje) Ik kreeg het van de conservator van de Intermediatheque in Tokio. Het bevat foto's van Mount Fuji, genomen vanuit verschillende posities. Of daar, aan die muur: een werk van Tuur Van Balen. Allemaal voorbeelden van kunst met een verhaal achter. Kunst wordt veel mooier als je het verhaal kent. Daarom ook dat ik van muzikanten zoveel mogelijk biografieën lees. Als ik Bartók luister, wil ik weten wat die man heeft meegemaakt. Als ik naar dat boek van Mount Fuji kijk, wil ik weten wie de fotograaf was. Als ik Braeckman zie hangen, denk ik terug aan toen ik hem hier aan de KU Leuven ontmoette en welke indruk dat naliët.»
«Ik hou ook van natuurschoon. Ooit deden we te voet de Haleakala. Dat is de grootste vulkaan op Maui. De krater is immens, je hebt vier dagen nodig om erdoor te lopen en je komt niemand tegen. Het is er ongelooflijk warm, je moet voor al die dagen veel water meezeulen, maar op zo'n plek een zonsopgang zien: dat is bijna spiritueel.»

13 **Wie wil je graag een plezier doen?**

«Ik vind het een fijn idee om mensen een plezier te doen die je niet kent. Elk jaar kiezen wij thuis welk goed doel we zullen steunen, maar ook zelf kleine dingen doen is van belang. Er is een vluchteling gezin dat we al meerder jaren op sleeptouw nemen. Barry, het zoontje, is de beste vriend geworden van onze tienjarige zoon. De moeder is Afrikaans, ze heeft vier kinderen. Als je er met een paar ouders voor kan zorgen dat die kinderen laptops hebben om onderwijs te volgen, dan moet je dat doen, vind ik. Al ben ik ook zeker niet God de Vader. Ik zie mensen rondom mij die nog veel meer doen.»
«Ik vind het mooi dat een groot deel van mijn wedde wordt weggenomen door Vadertje Staat. Ik betaal die belastingen met plezier, zolang ik overtuigd ben dat er goeie dingen mee gebeuren. De mensen die het nodig hebben, zijn doorgaans niet de mensen die ik in mijn positie tegenkom. Dat gevoel van solidariteit vind ik belangrijk.»

14 **Welk persoonlijk engagement vind je de moeite waard?**

«Ik span me, vanuit mijn functie, graag in voor de grote dossiers. Een voorbeeld: ik hou mij achter de schermen in de diplomatieke kanalen bezig met de oorlog in Tigray in het noorden van Ethiopië. Je kan er mee voor zorgen dat politici, Buitenlandse Zaken en de Europese Commissie daarnaar kijken. Je kan niet alles doen, maar dat mag nooit een excuus zijn om niets te doen.»
«Grote bijdragen moet je kunnen combineren met nabij engagement. Ik ken een homokoppel dat een kind heeft geadopteerd van wie ze wisten dat het een grote rugzak vol trauma's en problemen meedraagt. Ik vind dat een ongelooflijke bijdrage aan de samenleving. Ik zie het mezelf zo ingrijpend niet doen, want je moet daar het volle engagement voor kunnen opnemen. Sophie is daar sterker in dan ik. Ze heeft er constante aandacht voor. Dat siert haar. Ze is mijn geweten.»

15 **Wat maakt voor jou dat de liefde kan blijven duren?**

«Zonder inspanning kan ze niet blijven duren. Je moet momenten voorzien om te herontdekken wie de ander is. Waakzaam blijven voor routine en sleur. Tijd maken voor elkaar en daar bewust bij stilstaan. Niet inslapen. Dat zijn cruciale voorwaarden om te voorkomen dat liefde gewoon 'samenleven' wordt. Soms kan de liefde ook wegdemsteren, maar ze hoeft daarom niet wég te zijn. Ze kan weer geactiveerd worden. Dat is in mijn leven toch al een paar keer gebeurd: dat je iemand herontdekt, vaak met warmere gedachten tot gevolg dan in de eerste ronde.»

16 **Wat zou een goede oude dag voor jou zijn?**

«Ik zou niet eenzaam willen worden. Als je op ongeveerde hetzelfde moment kan sterven als je partner: dat heeft iets moois. Iemand achterlaten vind ik geen aangename gedachte.»
«Ik zou ook graag bij de universiteit betrokken blijven. Ik word er warm van als ik zie hoe mensen van 75 of 80 binnen deze organisatie blijven connecteren met de universiteit. Roger Dillemaans (oud-rector, red.) bijvoorbeeld. Roger is 88, maar als ik spreek — voor corona welteverstaan — daagt hij soms 'out of the blue' op om te luisteren en zijn gedacht te zeggen. Prachtig. Er zijn ook veel emeriti die mij ongelooflijk goed verder helpen. We voeren gesprekken over hoe het vroeger was, ik heb daar veel aan. Ik hoop dat ooit zelf ook zo te kunnen. Dat hoeft niet in een formele rol te zijn, ik zal al lang blij zijn als ik betrokken mag blijven bij een onderzoeksgroep.»
«Met kwaaltjes kan ik op mijn oude dag wel leven, zolang ik maar niet in een situatie van extreme afhankelijkheid beland. Ik zal alleszins dankbaar terug kunnen kijken op een gelukkig leven. Ik heb er perfect vrede mee.»